

DO TEKY

47

2006

LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

BULLETIN LORMU – LÉTO

VERŠE • SLOVO ŠÉFREDAKTORA • ZPRÁVY Z LORMU • ROZHOVOR •
PRÁVNÍ PORADNA • PORADNA PSYCHOLOGA • ZDRAVÍ • INFORMACE
• HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI • ZE SVĚTA • DOPISY • SPOLEČENSKÁ
KRONIKA • ZÁLIBY (HOBBY) • VZKAZY MOUDRÝCH • RECEPTY

VYŠEL VÝUKOVÝ CD-ROM TAKTILNÍHO ZNAKOVÉHO JAZYKA • 5
JDI DÁL, NĚKDO TĚ POTŘEBUJE (ROZHOVOR) • 12
PŘÍČINY HLUCHOSLEPOTY: USHERŮV SYNDROM • 19
SPUŠTĚNA NOVÁ TÍSŇOVÁ SLUŽBA PRO NESLYŠÍCÍ • 24

OBSAH ČÍSLA

VERŠE – Kouzelné jaro	3
SLOVO ŠÉFREDAKTORA	4
ZPRÁVY Z LORMU	
Vyšel výukový CD-ROM taktilního znakového jazyka	5
Pravidla 1. ročníku ceny Hieronyma Lorma	7
Zaměstnávání hluchoslepých	8
Příběh hluchoslepe Elišky také na kazetách	9
Postřehy z pobytu v Opočně	10
Pestrý program v Opočně	11
ROZHOVOR – Jdi dál, někdo tě potřebuje	12
PRÁVNÍ PORADNA	
Aktuální informace věnované zákonu o sociálních službách na stránkách www.lorm.cz	15
Posudkové komise nově pod úřadem práce	16
Telefonování pro zdravotně postižené	17
PORADNA PSYCHOLOGA – Asertivita /9. část/	18
ZDRAVÍ	
Příčiny hluchoslepoty: Usherův syndrom	19
INFORMACE	22
Vzpomínky na Helenu Kellerovou	22
S čočkou je displej mobilu čitelnější	22
Zlínští lékaři začali nově léčit degeneraci sítnice starších lidí	23
Spuštěna nová tísňová služba pro neslyšící	24
HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI	
Jaroslav Ježek: dvorní skladatel Voskovce a Wericha	25
ZE SVĚTA – Uznává Evropa hluchoslepotu?	26
DOPISY – Pernštejn	28
SPOLEČENSKÁ KRONIKA	
Jubilea	30
Řekli své ano	30
Vzpomínka	30
Malé ohlédnutí za J. Sedláčkovou	30
ZÁLIBY /HOBBY/	
Léčivé a aromatické byliny: Sléz léčí a posiluje nemocné hlasivky	31
Pověsti z našich krajů: O tvrzi Krčínov	34
Z literární činnosti hluchoslepých Lormáků: příspěvky z 2. ročníku soutěže Internet a můj handicap	35
Divočáci	38
VZKAZY MOUDRÝCH – Karel Čapek	38
RECEPTY – Menu pro diabetiky	39

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi a ne za stěnou.*

VERŠE

KOUZELNÉ JARO

Prolétl lehounce ten svěží, jarní vítr korunami stromů,
jako by s nimi zatančit si chtěl,
a to mladé zelené listí na stromech,
jak vzdálená hudba, s tím větrem, se tichounce rozšumělo.
I vysoko pod oblohou, zazpíval skřivan
píseň svou jásavou, o jaru kouzelném.
Tak ptá se Tě jaro, človíčku věčně nespokojený,
jakou že radost, by jsi ještě chtěl?
Když znovu jsi sněženky kvést na kraji lesa uviděl.
Na zahrádce pod okny pozdravila Tě opět
vůně jasmínu rozkvetlého,
tak raduj se človíčku a nenech si ujít nic
z toho jara kouzelného!

Marie Doležalová

*Báseň spolu s článkem byla oceněna 2. místem v letošním
ročníku literární soutěže Internet a můj handicap.*

SLOVO ŠÉFREDAKTORA

Milí čtenáři!

Horké a slunečné léto je nyní v plném proudu a současně s ním vrcholí doba dovolených. Mnozí z nás tuto nejteplejší část kalendářního roku tráví u moře nebo poznávají cizí kraje v různých částech světa. Jiní zase dávají přednost výletům do různých koutů naší vlasti, aby se pokochali nad krásami přírody nebo se věnují letním radovánkám na koupalištích, kolem rybníků a řek. Také někteří hluchoslepí Lormáci v této době rádi využívají každé příležitosti k pěším vycházkám, zvláště pak k návštěvám našich hradů, zámků a jiných kulturních a historických památek. Právě probíhající tradiční rekondiční pobyty LORMu hluchoslepým klientům přinášejí stále nové zdroje informací, které jim mnohdy dodávají sílu a chuť do života. Tyto prospěšné akce jsou hlavně pro nejhůře smyslově postižené Lormáky často jedinou příležitostí k seznámení a navazování přátelských vztahů a velkou měrou tak přispívají k překonávání komunikačních a informačních bariér mezi hluchoslepými a ostatními lidmi v naší společnosti. Na přelomu května a června se ve východočeském městečku Opočně uskutečnil letos v pořadí již druhý pobyt LORMu. V tomto letním čísle Doteků si přečtete reportáže a postřehy z tohoto zdařilého pobytu tak, jak jej vnímali hluchoslepí účastníci. O prvním letošním pobytu, který byl ve znamení lyžařského výcviku v Radešíně na Českomoravské vrchovině, jsme psali již v minulém čísle. Ve druhém červencovém týdnu proběhl v Letovicích výukový pobyt taktilního znakového jazyka pro hluchoslepé. Po něm následují ještě dva pobyty – v Rožnově pod Radhoštěm a v Janských Lázních. Oblíbené reportáže a zprávy ze tří posledně jmenovaných akcí LORMu se pokusíme uvést v podzimním čísle.

Vývoj kompenzačních a rehabilitačních pomůcek, určených hlavně pro zdravotně postižené nebo seniory, jde neobvykle rychle kupředu. Důkazem velkého technického rozvoje jsou například plastové čočky do mobilních telefonů pro zrakově handicapované osoby. O těchto novinkách z oblasti vědy a techniky přinášíme aktuální zprávy v rubrice INFORMACE. Seriál o léčivých a aromatických bylinkách je

v tomto čísle věnován slézu. Tato dnes již téměř zapomenutá rostlina s krásnými květy byla v minulosti používána také jako chutná a lahodná zelenina. Zejména pro neslyšící milovníky českých pověstí a zkazek je tentokrát zařazena legenda o slavném rybníkáři Jakobovi Krčínovi z Jelčan a Sedlčan. Vzhledem k tomu, že se mi zdroje pověstí už prakticky vyčerpaly, mám k vám jednu velkou prosbu:

Pokud znáte, milí a věrní čtenáři, nějaké pověsti z vašeho kraje případně z vyprávění svých příbuzných nebo dobrých přátel, neváhejte, napište je a poté zašlete na mou adresu: Zdeněk Sedláček, Chlum 55, 264 01 Sedlčany. Hodně zdaru nejen při psaní pověstí a dopisů, ale také spoustu slunečných a teplých dnů, ještě více životního optimismu a dobrého počtení, případně příjemný poslech na kazetě upřímně přeje

Váš Zdeněk Sedláček

ZPRÁVY Z LORMU

VYŠEL VÝUKOVÝ CD-ROM TAKTILNÍHO ZNAKOVÉHO JAZYKA

Koncem června jsme vydali výukový CD-ROM taktilního znakového jazyka pro hluchoslepé. Jedná se o dotykovou variantu českého znakového jazyka, která je přizpůsobena komunikačním možnostem hluchoslepých osob. Taktilní znakový jazyk je založen na vzájemném kontaktu jedné nebo obou rukou komunikujících, tzv. znakování „ruku v ruce“. Touto formou komunikace se dorozumívají především ti hluchoslepí, kteří si jako první osvojili znakový jazyk a pak, v důsledku zhoršujícího se zrakového vnímání, byli nuceni přejít k jeho dotekové podobě.

Zatímco ve světě je taktilní znakový jazyk mezi hluchoslepými běžně používán, u nás jsou s ním hluchoslepí seznamováni až v rámci projektu, na kterém spolupracujeme s odborníky z Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Pedagogické fakulty Masarykovy Univerzity v Brně. Autoři CD-ROMu při výběru znaků vycházeli z potřeb a požadavků hluchoslepých, proto některé oblasti slovní

a znakové zásoby v 1. díle převažují. Vyváženost znakové zásoby by měl zajistit připravovaný 2. díl výukového CD-ROMu. Srozumitelnost jednotlivých znaků byla ověřována na výukových pobytech, kde volbu konkrétních znaků a nejvhodnější způsob jejich artikulace posuzovali nejen hluchoslepí, kteří již taktilní znakový jazyk při dorozumívání používají, ale také ti, kteří s výukou teprve začínají. Všichni se shodli na tom, že pro vzájemné porozumění je nezbytné, aby znaky byly používány jednotně, neboť i malá změna při provádění znaků může velmi znesnadnit jejich pochopení.

Výukový CD-ROM je určen jako metodická pomůcka pro lektory znakového jazyka, ale také slouží samotným hluchoslepým osobám k prohlubování znalostí, které si již osvojili na kurzech taktilního znakového jazyka pořádaných sdružením LORM. Proto byl CD-ROM připraven tak, aby byl dobře uživatelsky přístupný pro hluchoslepé se zbytky zraku. Uživatel si například může zvolit velikost písma i barvu pozadí nebo upravit rychlost předvádění znaků. Jednotlivé znaky jsou zde ukázány v běžném provedení, taktilním provedení a v detailu a navíc jsou řazeny tematicky i abecedně. Formou testů si lze ihned vyzkoušet získané vědomosti.

A co dál? Pokud CD-ROM s taktilním znakovým jazykem přispěje k tomu, aby si porozuměli hluchoslepí od Aše až po Český Těšín, tak stojí za to počáteční nesnáze při výuce překonat a taktilní znakový jazyk se naučit. „Naším přáním je, aby výukový CD-ROM pomohl hluchoslepým snadněji zvládnout základy taktilního znakového jazyka tak, aby mohli používat jednotný způsob komunikace bez ohledu na typ nebo stupeň sluchového a zrakového postižení,“ hodnotí přínos CD-ROMu jeden z jeho autorů Mgr. Jiří Langer, Ph.D.

Hluchoslepí obdrží CD-ROM zdarma. Ostatní zájemci si mohou výukový CD-ROM objednat za 150 Kč v Poradenském centru LORM Praha, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel/fax: 257 325 478, e-mail: info@lorm.cz. K objednání lze také využít webového formuláře na bezbariérových stránkách www.lorm.cz. CD-ROM mohl vyjít díky finanční podpoře z Fondu Transgas Nadace Charty 77 a sbírce „Červenobílé dny.“

Petra Zimermanová

PRAVIDLA 1. ROČNÍKU CENY HIERONYMA LORMA

Při příležitosti 15. narozenin naší organizace vyhlášíme 1. ročník ceny Hieronyma Lorma. Umělecká soutěž, která je pořádána pod záštitou a za finanční podpory Nadačního fondu Českého rozhlasu, je určena všem hluchoslepým osobám bez věkového omezení.

A jaká jsou pravidla soutěže? Jestliže máte chuť, zašlete svá díla do následujících kategorií:

Kategorie soutěžní – Literární

- kategorie próza: rozsah přihlášených prací min. 1 – max. 3 strany formátu A4 (3–12 stran v Braillově písmu)
- kategorie poezie: rozsah max. 3 strany formátu A4 (12 stran v Braillově písmu)

Kategorie nesoutěžní

- Výtvarná
- Hudební

Účastník soutěže může přihlásit jednu soutěžní práci v každé kategorii. Příspěvky je možné zaslat psané rukou, v černotisku, Braillově písmu nebo digitální podobě. Do hudební kategorie lze zasílat zvukové nahrávky na kazetě či CD.

Všem kategoriím je společné téma „K narozeninám...“ První ročník soutěže je motivován citátem od slavné hluchoslepé spisovatelky Heleny Kellerové: „*Žádný pesimista nikdy neobjevil tajemství hvězd.*“

A jak se lze do soutěže přihlásit? Nutným předpokladem pro účast v soutěži je vyplněná přihláška, kterou naleznete na internetové adrese: www.lorm.cz/cs/hluchoslepi/cena-hieronyma-lorma.php, nebo vám ji rádi na vyžádání zašleme (tel.: 257 325 478, e-mail: info@lorm.cz). Vyplněnou přihlášku a své dílo pošlete nejpozději do 15. září na adresu:

- LORM –Společnost pro hluchoslepé, Zborovská 62, 150 00 Praha 5
- nebo elektronickou poštou na adresu: info@lorm.cz. (literární příspěvky)

Přihlášením do soutěže dává soutěžící souhlas ke zveřejnění příspěvků a uměleckých děl na webových stránkách nebo v propagačních materiálech sdružení LORM, popřípadě budou nabídnuty médiím. Soutěžní práce se nevrací.

Díla vyhodnotí pětičlenná nezávislá odborná porota z řad spisovatelů a osobností, které mají blízko k hluchoslepým. Slavnostní vyhlášení výsledků v soutěžní kategorii a ocenění s prezentací všech přihlášených příspěvků proběhne v listopadu 2006 na narozeninové konferenci sdružení LORM ve Žďáru nad Sázavou.

Bližší informace a podrobná pravidla soutěže získáte na výše uvedené internetové adrese. Příjemně strávené chvíle a spoustu inspirace vám přeje

Jitka Hlaváčová

ZAMĚSTNÁVÁNÍ HLUCHOSLEPÝCH

Zaměstnání je velice důležitý prvek pro každého člověka nejen v produktivním věku. Spousta zaměstnaných lidí vidí ve své práci pouze povinnosti a výdělek. Málokdo si uvědomuje, že mu práce dává mnohem víc. Zaměstnaný člověk například nemusí řešit, co bude po celý den dělat, nezamýšlí se nad tím, co dělá smysluplného a užitečného pro své okolí, k čemu on sám je, nebo co má dělat, když si nemá s kým popovídat. Neřeší to proto, že to za něj řeší právě jeho zaměstnání. Je jeho denní náplní, pocitem důležitosti (smysluplnosti) a spojovatelem se společností.

Možností pracovního uplatnění je velká řada. Řadí se sem klasický pracovní poměr (různé úvazky, smlouvy na dobu určitou, neurčitou, dohody), podporované zaměstnání, chráněné dílny, brigády, či domácí práce. Při získávání zaměstnání hrají svou roli velmi důležité faktory, například vzdělání, zkušenosti, pracovní návyky, samostatnost, sociální dovednosti a další.

My jsme vás již ve 46. čísle Doteků informovali o možnosti využití naší služby týkající se pomoci pro vyhledávání zaměstnání pro naše klienty. V té době jsme s touto službou teprve začínali. Služba se nám poměrně rychle rozvinula a někteří z vás toho ihned využili. Vás, kteří se stále ostýcháte, bych ráda informovala o průběhu.

Na začátku jsem si zmapovala pomocí dotazníku představu a možnosti klientů, kteří hned na samém začátku projevili přání být zaměstnaní. Z těchto dotazníků jsem zjistila, že největší zájem je o zaměstnání v domácím prostředí, nejlépe o manuální práce.

Na podzim loňského roku se nám podařilo navázat spoluprací s brněnskou firmou Exact, která nabízí zaměstnání lidem se změněnou pracovní schopností, pobírajícím plný invalidní důchod. Nabízená práce je práce v domácím prostředí, buď manuální (výroba ozdobiček do pohárů, koktejlů, na jednohubky), nebo práce na PC (přepisování částí Zlatých stránek do excelovské tabulky).

Celá práce je velice dobře organizována. Se zaměstnancem uzavírala firma pracovní smlouvu na dobu neurčitou. Nyní začali uzavírat smlouvu na dobu určitou, neboť je o práci tak velký zájem, že firma neví, zda i v následujícím roce bude dostatek práce pro všechny zájemce o zaměstnání.

U manuálních prací zajistí zaměstnanec firmy Exact dovezení materiálu zaměstnanci až domů, kde ho také naučí výrobek dělat. Ve chvíli, kdy zaměstnanci dochází materiál na výrobu ozdobiček, zavolá, popř. napíše do firmy a počká, až někdo z firmy přijede, dodá nový materiál a vyzvedne si hotové výrobky. U práce na PC se práce předává prostřednictvím e-mailu, popř. poštou.

V současné době má uzavřenou smlouvu na dobu neurčitou 16 klientů z LORMu (první rychlí zájemci) a 4 další klienti na dobu určitou. Dalších 8 klientů čeká na podepsání pracovní smlouvy.

V případě, že byste měli také zájem o nalezení zaměstnání, nebo ti z vás, kteří již pracujete a potřebujete pomoc při doučení výroby manuální práce, můžete se kdykoliv obrátit na mne, popř. na vaši oblastní terénní pracovníci.

Simona Nachtmanová, mob: 777 764 190

PŘÍBĚH HLUCHOSLEPÉ ELIŠKY TAKÉ NA KAZETÁCH

V jarním čísle Doteků jsme vás informovali o novinkách v knihovně LORM. Publikace *Eliška – příběh hluchoslepé holčičky* je velmi žádaná, a proto je nyní k dispozici také na dvou kazetách, které pro nás namluvilo sdružení Okamžik.

Autorka textu, matka hluchoslepé Elišky, mapuje ve své knize pocity, problémy a pokroky s Eliškou od jejího narození až do šesti let věku dítěte. Své vyprávění prolíná s autentickými osobními deníkovými záznamy na základě

zjištění závažnosti postižení Elišky, období vložení a naprogramování kochleárního implantátu až po první slova.

Kazety si lze objednat v Odborné knihovně LORM na tel. čísle: 257 325 478 nebo na adrese: praha@lorm.cz.

Jitka Hlaváčová

POSTŘEHY Z POBYTU V OPOČNĚ

Ve dnech 26.5. až 2.6.2006 se uskutečnil týdenní pobyt Lormu ve východočeském Opočně. Hlavní náplní tohoto pobytu byly pěší vycházky po tomto krásném městečku v podhůří Orlických hor a poznávací zájezdy do blízkých i vzdálenějších míst.

Nejdříve mne zaujala vycházka do části zdejšího rozsáhlého anglického parku, prošli jsme kolem letohrádku a ve městě jsme mohli vidět mimo jiné dva kostely, sochy svatých i morový sloup. V renesančním zámku byla expozice loveckých zbraní a trofejí, hlavně ze Severní Ameriky a některých zemí Afriky. S velkým zájmem jsem si prohlížel různé lovecké pušky a trofeje v podobě zvířecích rohů a kůže lva. Prošli jsme také kolem vystavených oděvů, luků a šípů severoamerických indiánů a válečných zbraní afrických černochů. Dále jsme měli možnost prohlédnout si dobové nádoby ze skla a porcelánu, nábytek, klavír, jídelnu, dámskou ložnici, knihovnu a obrazárnu. Všechny exponáty pocházejí z období renesance a baroka a vypovídají o životě šlechtických rodů Trčků z Lipé a Colloredo-Mansfeldů.

Zaujala mne také přednáška Jitky Vendrové o výcviku různých psích plemen pro zdravotně postižené. Předvedla nám i se svými čtyřnohými miláčky nejen ukázky výcviku vodících psů pro nevidomé, ale i asistenčních psů pro tělesně handicapované a dokonce i tzv. signálních psů pro neslyšící nebo osoby trpícími chorobami srdce či epilepsií.

Nejvíce se mi líbil zájezd do Babiččina údolí, kde jsme si prohlíželi zámek Ratibořice. V rodném kraji spisovatelky Boženy Němcové jsme mohli vidět Staré Bělidlo, Panský dvůr i sousoší Babičky a jejích vnoučat. Odtud jsme jeli autobusem do Slavoňova na prohlídku dřevěného kostelíku sv. Jana Křtitele. Další autobusový zájezd byl do Vamberku, kde jsme si prohlédli výstavu i zajímavé ukázky ruční výroby krajek.

Téměř celou dobu pobytu foukal studený vítr a často přelo, přesto se mi v Opočně moc líbilo.

*Z dopisu Jana Kessnera z Brna
pro Doteky upravil a doplnil Z. S.*

PESTRÝ PROGRAM V OPOČNĚ

Po více než dvou letech jsem se opět setkala s hluchoslepými přáteli z Lormu, a to na rekondičním pobytu v Opočně, který se uskutečnil ve dnech 26.5. až 2.6.2006. Počasí nám příliš nepřálo, přesto jsme prožili týden s velice pestrým a bohatým programem. Ikdyž často přelo a bylo chladno, přes svůj tělesný a zároveň smyslový handicap jsem se snažila celý týden zvládat, především za vydatné pomoci své maminky, která mi vždy dělá průvodce. Dále děkuji hlavně naší vedoucí Nadě Tomsové za všechnu snahu a ochotnou pomoc, kterou po celou dobu pobytu vykonávala a zajišťovala. Značně mi usnadnila pohyb nejen po hotelu, kde jsme byly ubytovány, ale také při návštěvě zámků v Opočně a v Ratibořicích i během zájezdu do Vamberku. Prohlídku Ratibořic jsem zkusila projít bez vozíku, ale nakonec jsem byla ráda, když jsem si do něj opět sedla a nechala se na zpáteční cestě dovézt k autobusu. Na vozíku jsem moc vděčně seděla i při následující prohlídce dřevěného kostelíku sv. Jana Křtitele ve Slavoňově. Velice se mi líbily také názorné ukázky paličkových krajek ve Vamberku se zasvěceným výkladem paní Šustrové o jejich výrobě. Ještě více jsem obdivovala hbité ruce zdejších krajkářek, které dokáží vykoulit pomocí příze a paliček dnes již téměř nedostupnou nádhery. I ve Vamberku nás doprovázel déšť. Beseda s paní Jitkou Vendrovou z centra výcviku vodičích, asistenčních a signálních psů Helppes byla zcela jistě velmi poučná a inspirativní. Mezi nás rovněž zavítal i páter František Hofman z římskokatolické farnosti Solnice u Rychnova nad Kněžnou. Hovořil hlavně o historii a prospěšné humanitární činnosti řádu Maltézských rytířů. Velice poutavá pro všechny účastníky byla i přednáška Jiřiny Fučíkové o historii a krásách v oblasti Orlických hor a Podorlicka. Každodenním programem nás vždy provázel nezaměnitelný hlas Zdeny Jelínkové, a to během posledního večera, kdy četla životní příběhy, které sami literárně sestavili hluchoslepí účastníci nebo

jejich průvodci. Hodně mne pobavila také báseň Zdeny, když v ní zaznělo i moje jméno, jak zdolávám hory doly! Docela mne tím potěšila – aspoň jsem si nepřipadala tak unavená z průběhu pobytu. Jinak mi bylo s vámi všemi tak hezky. Všechny známé hlasy jsem po dlouhé době poznala a těším se, že se za rok opět někde sejdem.

Jitka Menclová, Stračov

ROZHOVOR

JDI DÁL, NĚKDO TĚ POTŘEBUJE

Chovatelé psů tvrdí, že kdo má rád tahle zvířata, má rád i lidi. Podle všeho, co se o Ladislavu Holbovi ví, lze soudit, že u něj k téhle kombinaci vztahů došlo. Navíc těm druhým potřebuje pomáhat, aby sám byl šťastný. A to rozhodně zaslouží obdiv.

Dá se říci jednou nebo dvěma větami, co znamená být hluchoslepý?

Jak se vyrovnat s tím, když přijdete o zrak a sluch? Na začátku je to velmi těžké, věřte mi.

Kdy jste si začal uvědomovat, že se v životě budete muset potýkat se zrakovým a sluchovým postižením?

V osmnácti letech jsem začal mít problémy s viděním v noci, později i ve dne. Po vyšetření mi lékařka řekla, jakou mám nemoc a co můžu očekávat. Když k tomu připočtu ztrátu sluchu, o který jsem přišel jako dvouleté dítě, neviděl jsem žádnou budoucnost. Napadlo mě hledat v tehdejší Svazu invalidů organizaci lidí se stejným postižením, ale v té době, psal se rok 1983, jsem žádnou nenašel.

Které bariéry pro vás v té době byly horší, hmotné, do kterých bylo možné narazit a třeba se i zranit, nebo ty v myšlení lidí?

V té době mě víc zajímaly bariéry v myšlení lidí. Lidi řadím do dvou kategorií: v té první byli takoví, kteří mi chtěli pomoci, a to nebylo snadné. V druhé kategorii byli lidé, kterým jsem vysvětloval, jaká nemoc je Usherův syndrom. Na mně nebylo a není vidět, že mám oční vadu. A tito lidé mě přehlíželi.

Kde a jaké jste získal vzdělání?

V normální škole jsem propadal, musel jsem tedy nastoupit do zvláštní v Karviné. Po absolvování školy jsem šel před komisi, která rozhodovala, co se mnou bude dál. Nabízela obory malíř – natěrač, obuvník nebo vazač knih. V Hlučíně byla zvláštní odborná škola obor malíř – natěrač, kde jsem se v roce 1983 vyučil s vyznamenáním.

Našel jste potom zaměstnání?

Protože se můj zdravotní stav zhoršoval, musel jsem práci malíře opustit, asi měsíc jsem pracoval jako závozník v ČSAD Havířov, potom v OPBH v Ostravě. Z tohoto místa jsem odešel do plného invalidního důchodu. Teď pracuji v Charitě sv. Alexandra jako prezentační pracovník chráněných dílen textilní a stolařské výroby.

Používáte sluchadlo? Vyhovuje vám technickou úrovní?

Ano, digitální, a jsem s ním spokojený. Mohu porovnávat mezi klasickým a digitálním, a je to velký rozdíl. Asi jako když máte rádio z třicátých let minulého století a dnešní DVD.

Vaše postižení se nazývá Usherův syndrom. Jak se projevuje?

Usherův syndrom je závažná porucha genetického (dědičného) původu, který postihuje současně zrak a sluch, v některých případech narušuje rovnováhu těla.

Asi největší jistotou pro každého člověka je rodinné zázemí.

Jak vypadá to vaše?

Poslední den v měsíci lednu v roce 1987 jsem potkal úžasnou mladou slečnu, která věděla, jaký mám zdravotní hendikep. Vzali jsme se 4. června roku 1988. Jsem otcem tří dětí, máme dvě holky a kluka.

Od roku 2003 působíte jako oblastní pracovník LORMu pro Moravu a pořádáte přednášky ve školách a na úřadech pro sociální pracovníky o problematice hluchoslepých. Máte na tyto aktivity nějaký ohlas?

Velký. V mateřských školách přednáším pro malé caparty formou hry. Děti i paní učitelky se dozví, jak žije hluchoslepý člověk. Na úřady nosím nové informace o LORMu. Mimořádný ohlas měla beseda ve škole budoucích sociálních pracovníků. Ve škole v Havířově se naše vzájemné vztahy dostaly tak daleko, že pro nás dělají sbírku.

Od zcela nevidomých a neslyšících jsou občas k zaslechnutí námitky, že lidé v Česku označovaní za hluchoslepé vlastně hluchoslepi nejsou. Co vy na to?

Nelze jenom mluvit, ať si to sami vyzkouší. Já mám zbytky zraku a sluchu, proto se snažím těmto lidem vysvětlit, co hluchoslepota je a jaké problémy lidé se zbytky zraku a sluchu v každodenním životě mají.

Významným pomocníkem pro lidi s kombinací sluchového a zrakového postižení je červenobílá hůl. Dostala se už do povědomí lidí, které potkáváte na ulici a v dopravních prostředcích?

Dělám propagaci červenobílé hole už pět let. Lidé toho o ní a o nás ví málo, ale časem budou vědět, věřím tomu! *Od června letošního roku máte pro terénní práci pomocníci...*

Pro mě znamená příchod Barbory Hluchníkové obrovskou pomoc. Moravskoslezský kraj má největší rozlohu v republice a jeden člověk ho nemůže pokrýt. Já zde pracuji jako oblastní pracovník jen na čtvrt úvazku.

Co všechno patří k povinnostem terénního pracovníka LORMu?

Například učí hluchoslepu osobu, jak se samostatně pohybovat s červenobílou holí, komunikaci Lormovou abecedou, Braillovým písmem i taktilním (dotekovým) znakovým jazykem. Dále zajišťuje průvodcovské, tlumočnické a předčitatelské služby, pomáhá s výběrem kompenzačních pomůcek, poskytuje sociálně právní poradenství.

Postrádají hluchoslepi v České republice něco obzvlášť naléhavě?

Trpělivost a toleranci lidí kolem sebe, ať jsou zdraví nebo mají nějaký jiný zdravotní hendikep.

Se svým psem Aramisem jste se v roce 2004 na mistrovství republiky vodicích psů pro zrakově postižené stal mistrem ČR.

Když jsme se stali mistry, byla v Ostravě velká sláva. Pan primátor ing. Aleš Zedník pozval na radnici mě i moji manželku, už uvítání bylo pro mne i mou paní velkým překvapením. Cituji: „Pane primátore, představuji vám pana Ladislava Holbu a paní Ivetu Holbovou a mistra České republiky Aramisa Holbu.“ Dostali jsme dárkový koš, a aby to Arámovi nebylo líto, dostal dárkový koš plný psích pamlsků.

Která charakterová vlastnost Aramise je významná pro soutěže a která ve vztahu partnera pro všední dny?

Pro soutěž je to disciplína. Ale ve všedních dnech je každodenním vítězem pes, protože mě v pořádku zavede, kam potřebuji. A hlavně je to velký kamarád. Když je mi smutno, přijde a položí svoji hlavu na moje nohy a snaží se mi pomoci. Účinkuje to.

Všechna vítězství, všechna sláva – polní tráva, říká české přísloví. Máte v paměti den, který považujete za nejšťastnější den svého života?

Víte, život mě naučil vyhrávat i prohrávat, v životě to tak prostě chodí. Nejšťastnějších dnů mám víc. Narození našich dětí, seznámení s mojí paní a předávání Aramise.

Za rozhovor děkuji

Zdeněk Sedláček a Jan Nouza

Upozornění pro čtenáře Doteků: Usherovu syndromu je v letním čísle věnována rubrika Zdraví.

PRÁVNÍ PORADNA

AKTUÁLNÍ INFORMACE VĚNOVANÉ ZÁKONU O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH NA STRÁNKÁCH WWW.LORM.CZ

Na bezbariérových stránkách www.lorm.cz vznikla samostatná stránka věnovaná zákonu o sociálních službách, kde lze kromě průvodce zákonem najít i vlastní text Zákona č. 108/2006 o sociálních službách a dále Zákon č. 109/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o sociálních službách.

Dosud však nebyla zveřejněna prováděcí vyhláška k zákonu, a proto vám v následující zprávě přinášíme prozatím jen jednu důležitou informaci o vzniku posudkových komisí při úřadech práce. V podzimním čísle bulletinu Doteky najdete další Mimořádnou přílohu věnovanou aktuální situaci kolem zákona o soc. službách. V příloze vás také seznámíme se standardy kvality našich služeb. Na konkrétní

ních příkladech se vám pokusíme vysvětlit, co to vlastně standardy jsou a jakým způsobem chrání Vaše práva coby uživatelů našich služeb.

Všechny novinky k zákonu budeme aktuálně zveřejňovat na zmíněné stránce <http://www.lorm.cz/cs/hluchoslepi/zakon-o-socialnich-sluzbach.php>.

Petra Zimermanová

POSUDKOVÉ KOMISE NOVĚ POD ÚŘADEM PRÁCE

Od 1. července 2006 už nerozhodují o zdravotním znevýhodnění příslušné okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ), ale úřady práce. Změna souvisí s novým zákonem o sociálních službách a jeho doprovodným zákonem, který mění některé další právní normy včetně zákona o zaměstnanosti.

Občané, kteří budou po 1. 7. 2006 žádat o přiznání statusu osoby zdravotně znevýhodněné, musí žádost podat na příslušném úřadu práce. Ten posoudí na základě lékařského vyšetření jejich zdravotní stav a rozhodne, zda se jedná o osobu zdravotně znevýhodněnou či nikoli. O odvolání pak bude rozhodovat Ministerstvo práce a sociálních věcí. Řízení o uznání osoby zdravotně znevýhodněné, které bylo zahájeno před 1. 7. 2006 a dosud pravomocně neskončilo, proběhne podle dosavadních právních předpisů.

Od 1. července došlo současně s výše uvedenými změnami k reorganizaci posudkové služby sociálního zabezpečení. Od tohoto data jsou někteří posudkoví lékaři převedeni z okresních správ sociálního zabezpečení na úřady práce a vznikla lékařská posudková služba úřadů práce. Lékaři úřadů práce posuzují mimo jiné zdravotní stav i pro účely přiznání dávek státní sociální podpory a sociální péče, což bylo dosud v kompetenci OSSZ.

Úřady práce svými lékaři dnes tedy posuzují:

- zda jde o osobu zdravotně znevýhodněnou,
- dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav dítěte v souvislosti s nezaopatřeností dítěte
- zda si fyzická osoba může zvýšit vzhledem ke svému zdravotnímu stavu životní úroveň vlastní prací,

- zda jde o fyzickou osobu těžce zdravotně postiženou a druh a stupeň tohoto postižení pro účely přiznání mimořádných výhod, příspěvku na úpravu bytu, úhradu bezbariérového bytu nebo garáže, koupi, celkovou opravu a úpravu motorového vozidla a příspěvku na individuální dopravu,
- zda jde pro účely dávek státní sociální podpory o fyzickou osobu dlouhodobě těžce zdravotně postiženou, dlouhodobě zdravotně postiženou nebo o dítě dlouhodobě nemocné.

Okresní správa sociálního zabezpečení posuzuje nadále:

- invaliditu,
- dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav dítěte pro účely důchodového pojištění,
- bezmocnost
- zda jde o dítě dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči.

Zdroj: www.cssz.cz, www.noviny-mpsv.cz

TELEFONOVÁNÍ PRO ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ

Výplaty státního příspěvku na telefonování, který má činit 200 Kč měsíčně budou vypláceny až na podzim. Příspěvek budou dostávat vybrané kategorie zdravotně postižených a nově také lidé, kteří nejméně šest měsíců pobírají dávky sociální péče. Takové osoby budou moci získat nárok na slevu na telefonování a pořízení telefonu. Poskytnuté slevy operátorovi uhradí stát.

Aby mohlo schválené nařízení vstoupit v platnost, musí Český telekomunikační úřad vybrat firmy, které budou moci toto volání provozovat. Do soutěže vyhlášené na začátku července se už přihlásil mobilní operátor Vodafone a další operátoři o tomto kroku uvažují. Výsledky soutěže budou oznámeny na začátku září.

Telefonování pro zdravotně postižené bude i nadále v tuzemsku nabízet Telefónica O2 (nástupce Českého Telecomu), která musí zdravotně postiženým zajistit telefonování přes speciální telefony a další zařízení, které například umožňují hlasitější příjem, nebo převod hlasu na jiný způsob ko-

munikace, či mají větší klávesnici. Firma má službu nabízet za regulované ceny. Pronájem speciálního zařízení vyjde na 28,6 Kč měsíčně a jeho nákup na 798,5 Kč.

Zatím není jasné, jak se bude tzv. mobilné vyplácet lidem, kteří používají předplacené mobilní karty. Ti za službu platí předem, a příspěvek jim tak jejich operátor nemůže proplatit formou slevy při vyúčtování.

Zdroj: www.internetporadna.cz

PORADNA PSYCHOLOGA

ASERTIVITA /9. část/

Milí čtenáři,

léto je v plné síle. Ti šťastnější z vás, kteří jsou venku na chatách a chalupách, vzhlíží k nebi v očekávání deště a nestačí zalévat. My ostatní, kteří trávíme léto v přehřátých bytech, si také přejeme, aby pořádný déšť vyčistil vzduch a spláchl prach z rozeřtých ulic. Je čas dovolených a prázdnin. Rodiny se po celoročním spěchu spojují a vyjíždějí na dovolenou. Je to období vytoužené a většinou dlouho plánované a připravované.

Využijte čas ke společným zážitkům, ze kterých budete po návratu čerpat sílu k plnění běžných povinností. Dovolená vám poskytuje dostatek času na to popovídat si a poznávat se. Komunikujte se svými nejbližšími všude, kde to jen jde. Zajímejte se o vše, co vašim blízkým přijde důležité a nelitujte času na vzácné chvílky, kdy jim můžete odpočívání naslouchat. Je to důležitější nežli ten nejluxusnější výlet. Váš čas a váš zájem je to nejcennější, co svým blízkým můžete dát!

A tak vám všem přeji krásné léto plné příjemných chvil s těmi, které máte rádi.

Těším se na setkání s vámi

Mgr. Magdalena Zurinková

PŘÍČINY HLUCHOSLEPOTY

USHERŮV SYNDROM

Co je to Usherův syndrom?

Usherův syndrom je nejčastější příčinou, která může způsobit kombinaci sluchového a zrakového postižení. Tento syndrom je onemocnění, který se vyznačuje více jak jedním příznakem čili symptomem. Mezi nejčastější symptomy patří sluchové postižení a pigmentová degenerace sítnice (retinitis pigmentosa). Jedná se o oční poruchu, která jedinci způsobuje pozvolné zhoršování zraku. Někteří lidé s Usherovým syndromem mají rovněž problémy s rovnováhou.

Rozlišují se tři hlavní typy Usherova syndromu. Ačkoliv byl Usherův syndrom poprvé popsán v roce 1858 Albrechtem Von Graefem, pojmenován byl po britském očním lékaři, Charlesovi Usherovi, který se domníval, že Usherův syndrom je dědičný.

Kdo je postižený Usherovým syndromem?

Přibližně 3-6% všech neslyšících dětí a asi kolem 3-6% těžce nedoslýchavých dětí je postiženo Usherovým syndromem. V rozvinutých zemích jako je USA se přibližně každé čtvrté dítě ze 100 000 dětí narodí s Usherovým syndromem.

Co způsobuje Usherův syndrom?

Usherův syndrom se dědí od rodičů prostřednictvím genů. Geny jsou uloženy v každé tělesné buňce s výjimkou červených krvinek, které nemají jádro. Geny buňkám „vydávají instrukce“, co mají dělat. Některé geny specifikují znaky, jako je barva vlasů. Jiné geny jsou specializovány na rozvíjení tělesných orgánů, jako je ucho. A jiná skupina genů se podílí na funkci tělesných orgánů. Každý jedinec zdědí dvě kopie od každého genu, po jedné kopii od každého rodiče.

Někdy však geny mohou být změněny či zmutovány. Zmutované geny pak způsobí to, že se buňky chovají odliš-

ně. Geny Usherova syndromu jsou *autosomálně recesivní*. To znamená, že se za prvé nacházejí na jiných chromozomech než na chromozomech pohlavních, a za druhé, že zmutovaný gen musí dítěti předat oba rodiče, aby se toto onemocnění mohlo navenek projevit. Rodiče obvykle netuší, že jsou nositeli genu Usherova syndromu, neboť k tomu by potřebovali alespoň dva zmutované geny, aby se i na nich projevíly příznaky tohoto syndromu. Byla objevena celá řada genů, které způsobují odlišné typy Usherova syndromu.

Jaké jsou typy Usherova syndromu?

Rozlišuje se Usherův syndrom typu 1, Usherův syndrom typu 2 a Usherův syndrom typu 3. Nejčastěji se vyskytují typ 1 a 2. Společně se objevují u přibližně 90-95 % všech případů dětí, které mají Usherův syndrom.

Co je charakteristické pro 3 typy Usherova syndromu?

Jedinci s Usherovým syndromem typu 1 jsou již od narození těžce nedoslýchaví či neslyšící a mají vážné problémy s rovnováhou. V mnoha případech sluchadla nemají pro tyto jedince téměř žádný efekt. Většina z nich užívá znakový jazyk jako hlavní prostředek komunikace. Kvůli problémům s rovnováhou mají děti s Usherovým syndromem typu 1 potíže se sezením bez opory a chodit se naučí až po 18. měsíci jejich života. Až kolem desátého roku se začínají u těchto dětí objevovat potíže se zrakem. Nejčastěji se zrakové problémy začnou projevovat potížemi s viděním ve tmě (šeroslepoty), dochází však k rapidnímu zhoršení až k úplné slepotě.

Jedinci s Usherovým syndromem typu 2 se narodí se středním až těžším stupněm sluchového postižení (nedoslýchavost), ale na rozdíl od prvního typu s neporušenou rovnováhou. Ačkoliv se závažnost sluchového postižení u těchto dětí liší, zvládají dobře školní docházku díky vysoce výkonným sluchadlům. Tyto děti se nejčastěji s okolím dorozumívají orálně, tedy mluvenou řečí. Zrak u Usherova syndromu typu 2 se zhoršuje pomaleji oproti Usherovu syndromu typu 1. Usher 2 je charakterizován slepými skvrnami, které se začínají objevovat brzy po skončení puberty. Jakmile se zrak zhorší natolik, že jedinec ztratí zrak zcela, ztrácí se i schopnost odezírat.

Děti s Usherovým syndromem typu 3 se rodí s normálním sluchem a normální či téměř normální rovnováhou. Problémy se sluchem se objevují až časem. Míra sluchového a zrakového postižení se může lišit jak mezi postiženými jedinci, tak i uvnitř samé rodiny. Nápadné zhoršení sluchu se objevuje již v dospívání a jedinec s Usherem typu 3 ztratí sluch úplně v období rané až pozdní dospělosti. Šeroslepoty se začíná objevovat již v období puberty. Slepé skvrny se objevují v pozdním dospívání až rané dospělosti. Obvykle již ve střední věku dospělosti se jedinec s Usherovým syndromem typu 3 stává nevidomým.

Jak se diagnostikuje Usherův syndrom?

Sluchové postižení a retinitis pigmentosa se zřídka objevují společně. Proto většina osob, která má pigmentovou degeneraci sítnice a sluchové postižení, má pravděpodobně Usherův syndrom. Speciální testy jako jsou elektromyografiografie (ENG - sloužící k odhalení problémů s rovnováhou) a elektroretinografie (ERG - k odhalení retinitis pigmentosa) mohou lékařům pomoci včas diagnostikovat u postiženého jedince Usherův syndrom. Včasná diagnostika má velký význam pro zahájení speciálně vzdělávacího programu, který postiženým jedincům může pomoci zvládat potíže se sluchem a zrakem.

Jak je léčen Usherův syndrom?

Dosud pro Usherův syndrom neexistuje žádná léčebná terapie. Rozhodující však je včasná identifikace tohoto syndromu, aby mohl být zahájen vhodný speciální vzdělávací program. Vlastní náplň tohoto programu bude velmi záviset nejen na závažnosti sluchového a zrakového postižení, ale také na věku a schopnostech jedince. V rámci tohoto programu mají osoby s Usherovým syndromem možnost se poradit s odborníky ve věci jejich budoucího povolání, přístupu k technologiím jako jsou sluchadla, indukční smyčky nebo mohou získat informace o kochleárním implantátu. Dále mohou využít odborných služeb jako je nácvik samostatného pohybu a prostorové orientace, nácvik sebeobsluhy, nácvik komunikačních schopností atd.

Zdroj: <http://www.nidcd.nih.gov/health/hearing/usher.htm>

Z anglického originálu přeložila Marta Zemanová

INFORMACE

VZPOMÍNKY NA HELENU KELLEROVOU

V knihovnici Klubu Vltava vyšla v červnu 2006 kniha Jiřího Hermacha *Přemítání o člověku, životě a době*. Redaktorka knihy, Jarmila Lakosilová, věnuje část publikace slavné hluchoslepé spisovatelce - Heleně Kellerové. Kapitoly Výlety za poznáním a Cestami světla objasňují život Heleny, čtenář se zde seznámí také s ukázkami z knihy *Příběh mého života*, kterou napsala Helena Kellerová v roce 1903. V českém jazyce vyšla tato publikace v roce 1904 pod názvem *Povídka mého života*. Pro přiblížení knihy vám uvádíme krátkou ukázkou:

„Nevím, kdy jsem poprvé pocítila, že se liším od jiných lidí,“ vzpomíná hluchoslepá vysokoškolská studentka Kellerová, „ale vím, že to bylo dříve, nežli přišla má učitelka. Zpozorovala jsem, že matka a její přátelé neužívali znamení jako já, ale že svá přání vyjadřovali ústy. Někdy jsem se schválně stavěla mezi dvě osoby, které spolu hovořily, a kladla ruku na jejich rty. [...] Nejvýznamnější den mého života byl ten, kdy ke mně přišla má učitelka Anna Mansfield Sullivanová. Bylo to 3. března 1887, tři měsíce před mými sedmými narozeninami. Týž den začala škola hrou.“

Knihu vydalo Nakladatelství Lidové noviny a je volně prodejné za 99,- Kč. Publikaci si můžete také zapůjčit v Odborné knihovně LORM.

Jitka Hlaváčová

S ČOČKOU JE DISPLEJ MOBILU ČITELNĚJŠÍ

Zejména slabozrací a starší lidé mívají problémy s příliš malým písmem na displeji mobilního telefonu, které mnohdy nemohou přečíst.

To se však může změnit, neboť česká firma ZOOM mobile vyvinula speciální čočku na displej, která písmo výrazně zvětší.

Za jednotnou cenu 299,- Kč si mohou zákazníci vybrat ze 12 typů čoček, které pokrývají 107 druhů mobilních telefonů. Do konce tohoto roku bude počet rozšířen na 24 typů čoček, jež budou pokrývat více než 170 druhů mobilních telefonů.

Zvětšovací čočka je vyrobená ze stejného materiálu, z jakého jsou vyráběny plastové čočky pro klasické brýle. Proto je čočka náchylná k poškrábání méně než samotný displej mobilu. Na displej mobilního telefonu se zvětšovací čočka aplikuje jednoduše pomocí samolepící fólie.

Zvětšovací čočka je k dostání ve vybraných očních optikách, lékárnách a obchodech s mobilními telefony a jejich příslušenstvím.

Zdroj: PRÁVO, dne 10.6.2006

ZLÍNŠTÍ LÉKAŘI ZAČALI NOVĚ LÉČIT DEGENERACI SÍTNICE STARŠÍCH LIDÍ

Slepota nebo slabozrakost? Toho už se senioři bát nemusí. Zlínští lékaři začali léčit obávané degenerativní onemocnění sítnice, které vede až ke ztrátě zraku. A slaví úspěchy.

Degenerativním onemocněním sítnice většinou trpí lidé nad šedesát let. „Jde o postižení centra sítnice, které přestane dobře vidět, protože už se člověk díval na svět hodně dlouho,“ vysvětlil primář očního oddělení krajské nemocnice ve Zlíně Pavel Stodůlka. V centru sítnice začnou růst patologické cévy, které ji pak poškozují. Zrak se zhoršuje, až člověk oslepne.

„Proto jsme začali lidem vpichovat přímo do sklivce v nitru oka injekce léku Avastin. Ten zamezuje tvorbě nežádoucích cév v centru sítnice, navíc omezuje prosakování krevních složek z těchto cév do sítnice,“ popsal Stodůlka.

Vlastní zákrok trvá kolem pěti minut a je zcela bezbolestný. K dosažení optimálního účinku se musí dvakrát až třikrát opakovat v měsíčních odstupech. Nevýhodou je, že jeden zákrok stojí tři tisíce korun a pacient si jej musí uhradit sám.

„Výsledek je však výrazný. Ještě před pár měsíci byl obrovský úspěch už jen to, že se nám podařilo věkem podmíněnou degeneraci zastavit, o léčbě slepoty nemohla být ani řeč. Dnes se daří zrak vylepšit,“ zdůraznil Stodůlka.

S novou léčbou přišli v USA. Lék Avastin se původně používal k zamezení růstu cév v nádorech.

Zdroj: ver, MF DNES

SPUŠTĚNA NOVÁ TÍSŇOVÁ SLUŽBA PRO NESLYŠÍCÍ

Brněnská policie spustila v květnu první tísňovou službu pro neslyšící v Česku. Sluchově postižení si díky ní mohou přivolat pomoc policie nebo záchranářů pomocí textových zpráv odeslaných ze svých mobilních telefonů. Ještě předtím se však musejí zaregistrovat do evidence lidí, jimž bude tato služba poskytována. Poté dostanou telefonní číslo linky, kam lze své písemné vzkazy v krizových situacích zaslat.

Radu, jak se do projektu zapojit a kontakt na speciální linku, získají neslyšící a sluchově postižení v Unii neslyšících Brno a na preventivně informační skupině brněnské policie. O kontakt si mohou napsat také na e-mail: brnopis@mvcz.cz. Na brněnské operační středisko si mohou neslyšící napsat o pomoc nejen v případě, že se stanou oběťmi trestného činu, ale například i v případě neštěstí nebo dopravní nehody. Zatím je v evidenci policie přes 50 neslyšících.

Také neslyšící v Praze mohou již komunikovat s policií pomocí krátkých textových zpráv. S pražskou městskou policií mohou navázat spojení SMS zprávou na čísle 603 111 158. Neslyšící musejí do zprávy napsat své jméno, místo, kde se nachází (město a ulici) a krátce popsat, co se stalo. Policisté na mobil odpovědí a pošlou na místo nejbližší hlídku.

Narozdíl od linky 158 ale musejí neslyšící za SMS pro policii zatím platit, do budoucna by měla být služba bezplatná.

Na tuto tísňovou linku se mohou obrátit také neslyšící z celé republiky. Pražští policisté přijaté SMS obratem předají svým kolegům v krajích.

Zdroj: www.internetporadna.cz, www.tet.cz

HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI

JAROSLAV JEŽEK – dvorní skladatel Voskovce a Wericha

Dne 25. září si připomeneme 100 let od narození Jaroslava Ježka, významného českého hudebního skladatele, klavíristy, dramaturga a dirigenta orchestru pražského Osvobozeného divadla. Proto vám přinášíme další informace ze života skladatele, který se proslavil zejména písněmi pro pány Voskovce a Wericha.

Během dětství trpěl Jaroslav Ježek šedým očním zákallem, po nezdařené operaci na jedno oko oslepl, na druhé viděl jen velmi slabě. Následkem spály byl Ježek silně nedoslýchavý. Pro slabý zrak měl Ježek potíže v obecné škole, a tak byl v září 1914 poslán do Hradčanského ústavu pro slepé a slabozraké děti. Zde si rychle osvojil Braillovo písmo, získal základy hudební teorie a hry na různé hudební nástroje.

Hudební vzdělání získává Jaroslav Ježek nejprve ve slepeckém ústavu, v roce 1924 začíná studovat na pražské konzervatoři. Studia skladby u K. B. Jiráka Ježek končí v roce 1927. Po konzervatoři Ježek studuje na mistrovské škole u J. Suka a A. Háby, na téže škole se věnuje také studiu hry na klavír u A. Šímy.

V roce 1928 dochází v Ježkově životě k zásadnímu setkání. Poznává dvojici divadelníků a komiků J. Voskovce a J. Wericha, v jejichž **Osvobozeném divadle** pak v následujících deseti letech působí jako skladatel, dirigent a dramaturg.

Pro divadelní hry Voskovce a Wericha skládá Jaroslav Ježek scénickou hudbu a písně, které tvoří základ české moderní taneční a jazzové hudby. Ve spojení s Werichovými a Voskovcovými texty pak tyto písně žijí i dodnes. Ježek je například autorem písní „*Tmavomodrý svět*“, „*Hej rup*“, „*Nebe na zemi*“, „*Píseň strašlivá o Golemovi*“, „*Šaty dělají člověka*“, „*Klobouk ve křoví*“, „*Život je jen náhoda*“ či „*Babička Mary*“.

Kromě divadla skládá Jaroslav Ježek hudbu i pro film. Ježek je autorem hudby ke snímkům „*Hej rup*“, „*Svět patří*“

nám", „Pudr a benzín“, „Peníze anebo život“ či „U nás v Kocourkově“.

Ježkova hvězdná kariéra je však náhle přerušena, když je v roce 1938 **Osvobozené divadlo** uzavřeno. V lednu následujícího roku **Ježek společně s Voskovcem a Werichem emigruje do Spojených států amerických**. V USA působí Ježek jako sbormistr amatérského smíšeného pěveckého sboru (Československý pěvecký sbor), kromě toho hudbu vyučuje.

Jaroslav Ježek umírá 1. ledna 1942 v New Yorku na chronické onemocnění ledvin. Jeho ostatky byly po válce uloženy do rodinného hrobu na Olšanských hřbitovech.

Převzato a upraveno z <http://zivotopisyonline.cz>

ZE SVĚTA

UZNÁVÁ EVROPA HLUCHOSLEPOTU?

„V 76% členských států Evropské unie není hluchoslepota uznána jako jedinečné postižení. V 67% členských států Evropské unie chybí speciální programy pro rozpoznání nově diagnostikovaných hluchoslepých dětí a dospělých.“

Evropská síť hluchoslepých (European Deafblind Network - EDBN) zveřejnila ve své zprávě dva důležité závěry, které vyplynuly z výzkumu organizací hluchoslepých v EU. Výzkum byl proveden s cílem zmapovat uznání hluchoslepoty v celé Evropě.

Výzkum navazoval na Písemnou deklaraci (1/2004) o potřebách hluchoslepých lidí, která byla přijata Evropským parlamentem v roce 2004. V deklaraci byla obsažena výzva k uznání hluchoslepoty v celé Evropě. Výše zmíněný výzkum byl proveden, aby byla zjištěna aktuální situace v jednotlivých členských státech EU s cílem upozornit na změny, které je potřeba provést. Výzkum pokryl celou řadu oblastí důležitých z hlediska potřeb hluchoslepých a zaměřil se na všechny vrstvy populace. Rovněž zjišťoval, zda hluchoslepota byla uznána jako specifické postižení. Výzkum se zaměřil na další oblasti jako zajištění odborné sociální péče, systémů pro identifikaci hluchoslepých osob, zajištění podpory nově di-

agnostikovaným lidem, a ranou péči, právo na vzdělávání pro hluchoslepé děti. Kromě toho zahrnoval celou řadu otázek, které se týkaly podpory komunikace a školení pro tlumočníky a komunikátory. Do výzkumu se zapojilo 21 zemí z 25 členských států EU a dále Rumunsko a Norsko.

Jedna z otázek, která byla položena kolegům z každé členské země EU, se týkala zajištění školení pro tlumočníky a komunikátory pro hluchoslepé lidi. 38% respondentů odpovědělo, že jim nebylo zajištěno žádné školení tohoto typu. Bez podpory speciálně vyškolených tlumočnicků a komunikátorů zůstávají hluchoslepi lidé ve společenské a sociální izolaci a nejsou schopni si zajistit ani ty nejzákladnější každodenní činnosti. Výsledky výzkumu rovněž upozornily na fakt, že hluchoslepým lidem se nedostává potřebné podpory při zajištění či udržení si práce a neúčastní se ani nácviku pracovních dovedností. Děje se tak v 48% zemích, které vyplnily dotazník.

Zpráva, která byla zveřejněna pod názvem „**Uznává Evropa hluchoslepotu?**“ obsahuje celou řadu doporučení včetně vytvoření speciálních programů, které identifikují nově diagnostikované hluchoslepé osoby v celé Evropě, na jejichž základě lze vybudovat odborné služby pro hluchoslepé, nebo upravit legislativu tak, aby zahrnovala i hluchoslepé osoby.

Zpráva bude k dispozici v anglickém a francouzském jazyce a bude sloužit Evropskému parlamentu jako upozornění na aktuální situaci hluchoslepých lidí v Evropě. Užitečná bude i pro jednotlivce, kteří chtějí upozornit na národní úrovni své veřejné a zákonodárné činitele, jak je potřeba zlepšit situaci hluchoslepých lidí v jejich zemi ve srovnání s jinými zeměmi EU.

Zprávu v celém znění si lze vyžádat u Lucy Drescher na emailové adrese: Lucy.Drescher@sense.org.uk.

*Zdroj: http://www.deafblindinternational.org/standard/camp_eu.html
Z anglického originálu přeložila Marta Zemanová*

Poznámka redakce: Sdružení LORM se společně s PhDr. Jakešem ze sdružení Via též zapojilo do výzkumu vyplněním dotazníku ve věci situace hluchoslepých osob v České republice. Také v českém prostředí se v posledních letech diskutuje o potřebě legislativního uzákonění definice hluchoslepoty. Všechny dosavadní návrhy však doposud vychá-

zely z lékařského vymezení nebo jej alespoň zahrnovaly. Zcela první definice, která se v českých zákonech objevuje v přílohách č. 2 a č. 5 vyhlášky č. 182/1991 Sb., již se provádí zákon o sociálním zabezpečení s platností od 1. 1. 2006, je postavena na výhradně medicínském hledisku. Tento jednostranný přístup je ve světě dávno překonán a v odborných kruzích i mezi samotnými hluchoslepými je již mnoho let upřednostňováno hledisko sociální/funkční, které se zaměřuje na potíže, omezení a specifické problémy způsobené hluchoslepotou.

Proto se pracovní skupina LORM stávající ze speciálních pedagogů a sociálních terénních pracovníků spolu s expertkou z Velké Británie, paní Anne de Voil, zapojila do připomínkování severské definice hluchoslepoty a na jaře letošního roku vypracovala návrh české definice hluchoslepoty. Tento odborný materiál bude zaslán na MPSV s cílem legislativního uznání hluchoslepoty jako jedinečného postižení a zajištění adekvátního posouzení specifických potřeb hluchoslepých při posuzování sociální situace v souvislosti s přidělováním příspěvku na péči. Jedním z hlavních cílů našich snah je pozměnit vnímání hluchoslepoty jako pouhého vyčíslování zrakové a sluchové ztráty postavené výlučně na lékařském hledisku. S vlastním návrhem vás seznámíme v některém z dalších čísel bulletinu Doteky.

Petra Zimermanová

DOPISY

PERNŠTEJN

Pernštejn před rokem hořel. Architektonická perla jižní Moravy, gotický hrad Pernštejn, ráno 15. dubna 2006 poničil požár. Oheň zničil podkroví depozitáře a vzácnou střechu z počátku 19. století, která v posledních letech procházela nákladnou renovací. Poškodil také vstupní bránu.

Střecha o rozloze 20 x 80 metrů se propadla do objektu, kde byly umístěny sbírky. Z části budovy zůstalo jen obvodové zdivo. Oheň silně poškodil uložené exponáty. V depozitáři bylo asi 300 obrazů a bezmála 700 kusů nábytku z 18. a 19. století. Na místě kde hořelo, ale několik

dní před požárem pracovali řemeslníci. Kastelán potvrdil, že dělníci ve čtvrtek pracovali právě na střeše depozitáře. Avšak pozdější vyšetřování nedbalost řemeslníků vyloučilo a určilo tři možné příčiny vzniku požáru – vady v elektroinstalaci, samovznícení prachu nebo jiskry při broušení podlahy.

Škodu památkáři upřesnili na 48 milionů korun, z toho 35 milionů představuje škoda na stavební části a 13 milionů na depozitáři. Poničený hrad teď čeká rekonstrukce, která bude stát 45,5 milionů korun. Stát by na ní měl poskytnout 28 milionů korun, Jihomoravský kraj 6,6 milionů a sousední Vysočina dva miliony korun, uvedla ČTK. Na opravu historických objektů bude využito i 400 tisíc korun, které se nashromáždily na kontě zřízeném českou televizí.

Hrad byl založen nejspíš v polovině 13. století, jedním z nejstarších moravských rodů, Pernštejnů. Rozsáhlá stavba, známá jako král moravských hradů, je nad obcí Nedvědice v lesích Českomoravské vrchoviny. Před rokem 1460 vyhořel a byl vlastně postaven znovu. Hlavní vojenský význam měl v 15. až 17. století. V roce 1645 odolal Švédům. Název je zkomoleninou německého výrazu „mědvědí skála“ – bearenstein. V majetku Pernštejnů byl až do začátku 17. století, význam rodu ale už upadal. Současná gotickorenesanční podoba středověkého kamenného hradu Pernštejna pochází z konce 16. století, kdy ustaly poslední významné přestavby. Za Mitrovských z Nemysle, kteří vlastnili Pernštejn v letech 1918 až 1945, sice vznikly plány na regotizaci hradu, ta se ale neuskutečnila a Pernštejn vypadá téměř stejně jako před 400 lety.

Od roku 1945 je hrad majetkem státu. Pernštejn si pro jeho středověkou podobu často vybírají filmaři. Natáčejí se na něm zhruba dvakrát ročně. Vznikaly tam například pohádky Sedmero krkavců, Pták ohnivák nebo Čert ví proč. Od roku 1995 je hrad Pernštejn národní kulturní památkou.

Jan Kessner z Brna

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

JUBILEA

Ve třetím čtvrtletí roku 2006 oslaví či již oslavili svá životní jubilea tito členové nebo klienti Lormu:

88 let – Miroslava Malášková

87 let – Václav Suchan

82 let – Antonie Slováčková

81 let – Marie Řeháková

80 let – Libuše Luksová, Marie Váňová

75 let – Miroslava Bartošková

65 let – Temis Amiridis, Václav Sedláček

60 let – Petr Tarčinec

55 let – Marie Honzáková, Michal Vondráček

35 let – Ladislav Berky, Miroslava Koláčková, Božena Valenová

ŘEKLI SVÉ ANO

Dne 1. července 2006 se vydali na společnou cestu životem Marta Karásková a Lukáš Zeman. Novomanželům upřímně blahopřejeme a přejeme jim hlavně hodně zdraví, štěstí a lásky.

VZPOMÍNKA

Dne 29. června 2006 tomu byl již rok od chvíle, kdy od nás navždy odešla paní Jaroslava Sedláčková, bývalá členka Výkonné rady Lormu. Kdo jste ji znali, vzpomínejte s námi.

MALÉ OHLÉDNUTÍ ZA J. SEDLÁČKOVOU

Pro mne, jako člověka tělesně i smyslově postiženého, byla moje maminka Jaroslava Sedláčková tou nejlepší celoživotní učitelkou a oporou prakticky ve všech rozhodnutích a činnostech. Nebyla jenom učitelkou na venkovské základní škole, ale své vědomosti a schopnosti dokázala zúročit také během šestiletého působení ve funkci členky Výkonné rady LORMu v letech 1994 – 2000. Těžko se mi o tom píše, ale ztratí-li někdo z nás člověka nejbližšího, je to vždy moc smutné, život však plyne dál.

Milí Lormáci, kdo jste znali tuto vzácnou ženu, věnujte jí alespoň tichou vzpomínku.

Zdeněk Sedláček

LÉČIVÉ A AROMATICKÉ BYLINY

SLÉZ LÉČÍ A POSILUJE NEMOCNÉ HLASIVKY

Tato léčivá rostlina je zejména na venkově často známá pod různými lidovými názvy, jako například boží koláčky, chlebíčky, bochánky nebo syrečky, a to podle neobvyklého tvaru plodů. V naší přírodě roste divoce či zplaněle celá řada druhů a mnohé z nich mají prokázané léčivé účinky. Slézu se hojně využívá při léčení kašle, spojeným s chrapotem, chřipky a jiných onemocněních. Neocenitelné služby vykonává především při léčbě nemocných a nadměrně namáhaných hlasivek, například při zpěvu nebo dlouhých řečnických projevech.

Sléz lesní (latinsky *Malva silvestris*) je dvouletá nebo vytrvalá bylina s dužnatým kořenem. V prvním roce vytváří pouze přízemní růžici dlouze řapíkatých listů. Teprve od druhého roku z ní každoročně vyrůstají převážně vystoupavé až poléhavé, ojediněle vzpřímené lodyhy, které dorůstají výšky 60-120 cm. Lodyhy bývají odspodu bohatě větvené a v dolních částech někdy dřevnatí. Jsou roztroušeně poseté jednoduchými nebo hvězdicovitými, ale vždy jemnými chlupy.

Listy jsou v obrysu okrouhle ledvinité, s nápadně dlaniitou žilnatinou, rozeklané do 5-7 laloků, u řapíků jakoby uťaté nebo mělce srdčitě vykrojené a na okrajích nepravidelně vroubkované až pilovité. V úžlabí lodyžních listů vykvétají světle růžové až fialově nachové květy o průměru 4-5 cm s výrazným purpurovým až tmavě fialovým žilkováním, které však nevoní. Zralé plody jsou malé, hnědě zbarvené a koláčkovitě zploštělé. Semena bývají seřazena po obvodu plodu, později se rozpadají a mají tvar půlměsíčků.

Vyskytuje se téměř na všech světadílech s výjimkou Antarktidy. Na území naší republiky je rozšířen od nížin až po vrcholky hor. Roste místy velmi hojně na mýtinách a lesních paloucích, na loukách pastvinách, navážkách, úhorech a podél cest, někdy i jako plevel na polích a zahradách, zvláště v teplejších oblastech. Kvete od konce května do září.

Pro farmaceutický průmysl se dnes získává převážně surovina z pěstovaného slézu maurského (latinsky *Malva mau-*

ritiana), pocházejícího z jižní Evropy a severní Afriky. Ve starší literatuře byl tento druh někdy označován jako poddruh slézu lesního. Od něho se liší o něco většími a nápadnými, zpravidla fialovými květy, které měří v průměru kolem 6 cm. Sléz maurský bývá v našich klimatických podmínkách obvykle pěstován jako jednoletá, řidčeji dvouletá rostlina. Snadno zplaňuje a pak jej často nacházíme i ve společnosti se slézem lesním.

K léčivým účelům se využívají hlavně květy a listy. Ojedinele se sbírá také kvetoucí nať nebo kořen, které se v současnosti již nevykupují.

Kromě těchto dvou jmenovaných druhů se hlavně v lidové medicíně využívá i kvetoucí nať několika drobnokvětých druhů, zejména slézu přehlíženého (latinsky *Malva neglecta*). Je to velice hojný druh, rostoucí často ve velkém množství na podobných místech jako sléz lesní. Na rozdíl od něj má lodyhy většinou poléhavé, dlouhé pouze 30-60 cm a drobnější květy. Podle některých vědeckých výzkumů má tento druh ještě o něco vyšší obsah účinných látek, než většina ostatních druhů a možnost jeho využití v budoucnosti je tedy velmi perspektivní.

Květy se sbírají od konce května do září za suchého počasí, nejlépe za poledne. Je třeba je sbírat nejméně obden, protože květy dost rychle odkvétají a nové bez ustání rozkvétají. Listy bez řapíků se sbírají rovněž v době květu, musí však být zcela zdravé, tj. bez skvrn a rzi. Dnes se někdy připouští i sběr listů s řapíkem. Nasbírané listy nebo květy se suší ve stínu při teplotě do 40 stupňů Celsia. Správně usušené listy mají mít vždy původní zelenou barvu. Květy sušením mění barvu do modrofialova, což je přirozený jev, který není na závadu. Po usušení se skladují nejlépe v dobře uzavřených nádobách na suchém a tmném místě.

Sléz se odedávna uplatňuje jako prostředek k rozpouštění hlenů a má rovněž výrazné protizánětlivé účinky. Ve formě čaje, připraveného nejlépe za studena, a to louhováním přes noc (tzv. macerace), se užívá hlavně při katarrech a zánětech horních dýchacích, zvláště hrtanu, proti kašli, chrapotu a při akutních i chronických potížích s hlasivkami. Dále působí příznivě při katarrech trávicího traktu, žaludečních a dvanácterníkových vředech a žaludeční neuróze. Vhodný je také proti otylosti jako prostředek ke snížení tělesné hmot-

nosti, zvláště pro starší osoby a působí též při zácpě. Velmi dobré účinky má květ i list slézu také při zevním použití. Jako vynikající kloktadlo se doporučuje zejména proti bolestem zubů nebo pálení v hrdle, a rovněž při zánětech dutiny ústní. Všestranné uplatnění nachází sléz také v podobě koupelí, výplachů a obkladů. Podporuje a urychluje hojení hnisajících ran, s úspěchem léčí kožní záněty, furunkulózu a lehčí popáleniny. Výplach lze použít i k vymývání očí při hnisavém zánětu spojivek nebo slzných kanálků. Velkou výhodou této léčivé byliny je, že nemá žádné vedlejší účinky na lidský organismus, přesto se nedoporučuje užívat ji déle než 6 týdnů, protože její blahodárny účinek časem slábne.

Všechny části slézu jsou navíc jedlé a v mnoha zemích slouží jako salátová zelenina, zejména ve Velké Británii a ve většině anglicky mluvících zemích. Již staří Římané jedli mladé výhonky této rostliny jako pochoutku. Na českém venkově se ještě v první polovině minulého století ze slézových výhonků, připravoval chutný salát, často s okurkami a koprem. Velké květy lze přidávat na různé pokrmy jako ozdobu a malé děti dosud někdy pojídají nezralé plody. Čerstvý kořen se v minulosti s oblibou používal na čištění zubů, oloupaný se dával žvýkat dětem na prořezávání zoubků a přikládal se na kůži k vytahování trnů nebo třísek. Staří Keltové zase věřili, že položením plodů ve tvaru miniaturních koláčků na oči zemřelého zabrání zlým duchům vstoupit do jeho těla a ochrání ho na cestě do nebe.

V současné době sléz slouží k výrobě některých kloktadel, ústních a pleťových vod. Existují i rozpustné kapsle s práškem ze sušených částí této rostliny, které se užívají při chřipce a nemocech z nachlazení. Sušený květ je součástí průduškového čaje *Species pectorales* a je rovněž obsažen v čajové směsi *Visual perfect*, určené pro zlepšení ostrosti zraku.

Zdeněk Sedláček

POVĚSTI Z NAŠICH KRAJŮ

O TVRZI KRČÍNOV

Na konci 16. století žil v Křepeenicích na Sedlčansku Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan, rožmberský správce a zakladatel proslulých jihočeských rybníků. Ve zdejší tvrzi trávil Krčín zbytek svého života, věnoval se alchymii a skládal verše.

Když se Krčín přistěhoval do Křepeenic, rozhodl se přestavět tehdy zpustlou tvrz na nové panské sídlo. Upsal se ďáblu a učinil s ním sázku: jestliže mu postaví do dvou dní zámek a obežene jej kol dokola hlubokým příkopem, dá mu Krčín svou duši v zástavu.

„Platí,“ souhlasil čert, „očekávej mě dnes před půlnocí!“ Sotvaže odbila jedenáctá hodina, přihnal se čert se svými pomocníky a pustil se s nimi do práce. Jak se tak o překot činili a divoce se proháněli, vítr se od nich zvedal, hvízdal a skučel tak, že nikdo nemohl vyjít z domu. Nežli uplynula hodina, stála tu půlka zámku. Čerti naráz ustali v práci a vrátili se zase do pekel. V tu chvíli se vítr utišil a krajem se rozhostilo ticho jako v kostele.

Když se ráno vesničané probudili, nevěřili svým očím – spatřili totiž opodál vsi státi polovinu zámku. Pokřižovali se leknutím a bez ustání se modlili, neboť usoudili, že si Krčín zámek vyčaroval. Po vesnici se pak rozléhalo: „Bojte se tresťů božích! Krčín se nebojí Boha ani ďábla a pekelným ohněm pohrdá, jako by sám patřil k černé a rohaté chase!“ Kdo nemusil, nešel ze stavení a jen kradmo vzhlédl k návrší, kde si Krčín obcházel své rozestavěné sídlo.

Během dne čert se svými pomocníky odpočíval a šetřil svoje síly k nočnímu dílu. Byl si jist, že sázku vyhraje, neboť byl-li hotov s půlkou za hodinu, dokončí lehce celou stavbu a obežene ji příkopem dříve, nežli kohout zakokrhá.

Slunce zapadlo za hory, skončil i večer a nad krajem se klenula jasná a hvězdná noc. Úderem jedenácté vyrojila se z lůna země rohatá chasa a pustila se opět do práce. Vítr zase fučí, klátí stromy a lomcuje vraty tak, jako včerejší noci.

„Co se to zase děje?“ tázali se vyděšení vesničané. „Och, to zas Krčín vyvolává duchy, bouří a rozpoutává živly. Ó, buďte nebesa, k nám hříšným, milostiva!“

Čerti zámek dostavěli, pak si zamnuli ruce radostí. Ďábel, který uzavřel s Krčínem sázku, si kolem něho vesele za-

křepčil a řezavým hlasem se zařehal: „Hohoho, Krčíne, už mi nikdy neujdeš!“ Jenže do kuropění bylo daleko a slunce spalo ještě za horami. Krčín se však ďáblova jánotu nezalekl, ani neměl strach, že sázku prohraje a že jeho duše bude trpět na věky. Pobízela čerty: „Čiňte se, chaso rohatá, pospěšte si!“ Krčínův šibalský úsměv se přitom nenápadně rozjasnil v jeho tvářích. Jakmile čerti vyházeli hromadu hlíny a vlezli do příkopu, došel Krčín do vesnice pro koš s kohoutem. Byl to černý kohout, který zakokrhal pokaždé, kdykoliv byl vyhozen do výšek. Krčín zvedl víko, uchopil kohouta za obě křídla a co měl síly, mrštil jím vysoko nad hlavu. A jak kohout letěl, hlasitě zakokrhal ve vzduchu: „Ky-ky-ry-hůů!“ V tu chvíli čerti upustili kameny k dokončení zámku a rozprchli se, jako kdyby je někdo chtěl očarovat křížem, a za rachotu hromu se řítily zpátky do pekel. Tak ďábel s chytrým Krčínem sázku prohrál, protože kohout zakokrhal dříve, nežli bylo dílo dokončeno. Od té doby se této tvrzi říká Krčínov.

Zdeněk Sedláček

Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ

PŘÍSPĚVKY Z 2. ROČNÍKU SOUTĚŽE INTERNET A MŮJ HANDICAP

Při letošním vyhlášení výsledků 2. ročníku literární ceny Internet a můj handicap na konferenci INSPO - Internet a informační systémy pro osoby se specifickými potřebami byly 12. března v Kongresovém centru Praha oceněny i dvě hluchoslepé autorky. Krásné 2. místo díky svému článku a básni obsadila již soutěžemi ostřílená autorka, paní Marie Doležalová. Na pěkném 12. až 15. místě se umístila paní Dáša Prošková. Oběma autorkám srdečně GRATULUJEME a články pro inspiraci přinášíme i vám.

„ŠŤASTNĚ ŽÍT ZNAMENÁ ZVÍTĚZIT NAD SPOUSTOU MYŠLENEK NEGATIVNÍCH! ŠŤASTNĚ ŽÍT ZNAMENÁ SVOU MYSL MÍT VŽDY PLNOU MYŠLENEK POZITIVNÍCH!“

Tato slova jsou mým logem mnoho let. Jenom ona však nestačí! A proč? To když se do mého života vloudily neodstranitelné zdravotní katastrofy.

Poinfarktové srdíčko s anginou pectoris mi každý druh práce nedovolí, praktická hluchoslepota mi ukončila schopnost zrakem vnímat prostředí, ve kterém se kdekoliv nalézám, čtení, psaní v černotisku mi také skončilo. Ani sluch mi nedával možnost se zapojit do hovoru, kde bylo třeba si něco vyřídit. Klidnou mne to určitě nenechalo, strach škodil mému zdraví dál.

Měla jsem a mám velkou podporu v mém manželovi, mých přátelích i lékařích. S jejich pomocí jsem si začala připravovat jinou možnost komunikace, než jsem měla dosud. Bylo to učení Braillova písma, abych si mohla sama číst, psát, Lormovy dotekové abecedy k možnosti domluvit se s ostatními hluchoslepými lidmi, i s těmi, kteří mi chtějí předat informaci v rušnějším prostředí.

Domnívala jsem se, že možnost komunikovat bez problému jsem si dostatečně zajistila. Začala jsem opět klidně i radostně žít! Roky ubíhaly, objevil se i pětasedmdesátý rok mého narození a přišlo pokušení! Doporučení, abych se učila pracovat na počítači.

Tak to bylo opravdu pokušení, ještě těžší rozhodování. Nebránily mi v tom jenom roky, ale hlavně moje praktická hluchoslepota! Střídaly se pocity strachu, že to můj mozek a již nepružné prsty nezvládnou, ale také zvědavost, naděje, co když to zvládnou?

Tak přes všechnen strach, váhání, i odmítání, přece jen zvědavost i naděje zvítězily, když se mne ujal trpělivý učitel, usedla jsem k tomu obávanému elektronickému pomocníku a začala se učit. Do soutěže jsem se přihlásila, abych Vám pověděla, jak je počítač prospěšný i pro starší, zdravotními pohromami již dost neobratné lidi, jako jsem já!

Není ze mne počítačový přeborník, co jsem se však naučila, to mi ještě víc otevřelo cestu z domu, aniž bych z něj vyšla!

Internet nabízí hodně nového a zajímavého pro můj život! Víím, pro mladé lidi je to samozřejmost, vědí však, jaké zajímavosti je čekají, až i jim bude 78 roků?

Proto se raduji z každého odeslaného i přijatého dopisu a zprávy! Z možnosti uchovat si dopisy od milých lidí, básničky, které si napíšeš, různé nápovědy k učení, fotosnímky a mnoho jiných dokumentů. Založit si vše, na disketu, co chci uchovat, mne naučila zkušenost, prý se slušnými viry!

Dlouho jsem odkládala udělat si zálohu, až jednoho dne mi všechno, co jsem schovávala, zmizelo. Podezřívala jsem manžela, že to omylem vymazal. Snažili jsme se oba i přivolaný učitel, který mi vždy ochotně ještě radí, když bloudím. Učitel přišel na viry, které poštu jen zakryly, nezničily. Manželovi jsem se omluvila, učiteli poděkovala! Nyní jsou stále diskety po ruce!

Nedá se vše vypsát, jak obohatil mně a manželovi internet život! Je to očekávání, bádání, vzájemné dohadování, kdo má pravdu, také i forma relaxace!

Přeji každému, komu zdravotní katastrofy život zkomplikovaly, aby měl vždy důvod, šťastně a radostně žít!

Marie Doležalová

INTERNET A MŮJ HANDICAP

V roce 1996 jsem se začala se svým postižením hluchoslepoty zajímat o počítač, ale na sociálním úřadu mi bylo sděleno, že žádat mohou jen ti, kteří v něčem podnikají.

Nevzdávala jsem to a po čtyřech letech jsem absolvovala opět cestu na sociální úřad, ale již s doprovodem terénní pracovnice Lorm a vyzvedla si žádosti k potvrzení. A to také na Úřadu práce, kde jsem zažádala o rekvalifikaci na počítač. Při vyřizování žádostí jsem se setkala i s negativní reakcí: „Absolventi škol nemají práci a co vy na tom chcete dělat, tisknout komunistické letáky?“, ale přesto jsem potvrzené žádosti odevzdala.

Počítač mi byl přidělen a rekvalifikaci jsem také zvládla.

Dnes si již nedokážu představit, že bych neměla k ruce svého společníka rychlého zdroje informací, získávaných díky internetu, emailovému kontaktu s přáteli i s blízkými, i kdyby se nacházeli na druhém konci světa. Také možnost si zkontrolovat účet, zadat příkazy, aniž bych musela absol-

vovat cestu do banky. Objednat si zboží až do domu, psát články, dopisy i nadepisovat obálky. Také mne zajímá digitální fotografie a telefonování přes internet.

To vše mohu zvládat jen díky zvětšovacímu programu, který mi umožňuje si nastavit velikost písma a kontrast barev tak, jak to mé oči ještě dokáží přečíst.

Dnes jsem moc ráda, že jsem se tehdy nenechala ničím odradit a přestože technika i u počítačů prochází bleskovým vývojem, chci se neustále zdokonalovat v jejich obsluze a také apeluji na ostatní: „Nebojte se, počítač je věrný a dobrý společník.“

Dáša Prošková

DIVOČÁCI

Jsem v lesoparku a stojím u ohrady. Dívám se na přírodu a vidím, že jde velké divoké prase a za ním osm selátek. „Haló, haló, tady jsem. Říkal snad někdo o někom, že se chová jako prase? Já tedy nevím, ale nedělám nic tak špatného. Že mám rád brambory a sem tam rozryju několik řádků? Že jsem si oblíbil žaludy, a když si pod zdatným dubem pochutnávám, tak tam hlínu trochu načechrám? Že se rád koupu v bahně? No a co, alespoň mě neotravuje odporný hmyz ... a víte Vy vůbec, kolik ovádů, much a muchniček v létě všude kolem poletuje? A zapamatujte si, má mláďata – to jsou pruhovaní fešáci. Vždyť i Václav Chaloupka o nic točil večerníčkové příběhy.“ Tohle všechno mi povídala bachyně se selátky...

Jaroslava Navarová z Chomutova

VZKAZY MOUDRÝCH

HUMOR JE SOLÍ ZEMĚ. KDO JE JÍM DOBRĚ PROSOLENÝ, VYDRŽÍ DLOUHO ČERSTVÝ.

Karel Čapek

RECEPTY

MENU PRO DIABETIKY

PLNĚNÉ PEČENÉ BRAMBORY

(rozpis na 2 porce)

600 g brambor, 20 g oleje, sůl, pepř, pizza koření, 40 g sterilovaných žampionů, 40 g brokolice, 40 g sterilovaného hrášku, 40 g mrkve, 40 g sterilované kukuřice, 60 g šunky, 20 g cibule, 2 vejce, 60 g Eidamu, 100 g zeleniny na oblohu

Brambory opečeme na oleji v troubě, rozkrojíme, vydlabeme měkký vnitřek, který pak smícháme s najemno nakrájenými žampiony a brokolicí, najemno nastrouhanou mrkví, sterilovaným hráškem a kukuřicí, a na kostičky nakrájenou šunkou a cibulí. Nakonec přidáme vejce a promícháme. Dochutíme solí, pepřem a pizza kořením. Směsí naplníme vydlabané brambory, posypeme strouhaným Eidamem a dáme zapéct.

TĚSTOVINOVÝ SALÁT

(rozpis na 2 porce)

120 g těstovin, sůl, 5 g olivového oleje, 100 g šunky, 40 g sterilovaných žampionů, 20 g sterilovaného hrášku, 60 g červené papriky, pepř bílý mletý, 100 g bílého jogurtu, zelená petrželka

Ve vroucí osolené vodě uvaříme těstoviny podle návodu na balíčku, které promastíme olivovým olejem. Šunku nakrájíme na kostičky, žampiony s hráškem necháme okapat, papriku nakrájíme na drobné kostky. Salát smícháme s bílým jogurtem a dochutíme solí a bílým pepřem. Ozdobíme zelenou petrželkou.

*Z kalendáře Recepty pro diabetiky 2006
pro Doteky vybral Z. S.*

DOTEKY. Bulletin LORMU, Léto 2006, číslo 47. Vychází čtvrtletně.

Vydává: LORM – Společnost pro hluchoslepé, Zborovská 62, 150 00 Praha 5. Vychází v černotisku, v bodovém písmu a jako zvuková nahrávka na kazetách.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

*Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov,
číslo účtu: 19-1451940207/0100.*

Šéfredaktor: Zdeněk Sedláček, Chlum 55, 264 01 Sedlčany.

Redakční rada: Zdeněk Sedláček (šéfredaktor), Bc. Jitka Hlaváčová (speciální pedagog), Mgr. Petra Zímermanová (ředitelka).

*Za LORM: Mgr. Petra Zímermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5,
tel: 257 325 478*

Grafická úprava: Michal Vondráček, Tomáš Zach

Sazba a tisk: Fastr typo-tisk, Nad Budňankami II./13, Praha 5

Náklad: 250 černotiskových výtisků

Tisk a distribuce bodové a zvukové verze: Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Ve Smečkách 15, 110 00 Praha 1, tel: 222210492, 222211523

Distribuce zvukových nahrávek: p. Ajm, adresa a telefony uvedené výše. Každé nové číslo se zasílá výměnou za vrácenou kazetu (distributorovi se vracejí zpět původní nebo zasílají nové kazety C 90 pro pořízení nahrávky nového čísla).

Minimální příspěvek na 1 výtisk je 12,50 Kč. Celoroční příspěvek včetně distribuce činí 50,- Kč. Informace a objednávky přijímá LORM, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: info@lorm.cz. Časopis je rozeslán na základě objednávky členům LORM a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Zasláné rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele. Uzávěrka příspěvků do čísla 48 (Podzim 2006) je 20. 10. 2006.

**Doteky v roce 2006 vychází
s pomocí nadačního příspěvku
Nadačního fondu Českého rozhlasu
ze sbírky Světluška.
DĚKUJEME.**

**LORM
Zborovská 62
150 00 Praha 5
tel: 257 314 012
tel./fax: 257 325 478**

**REGISTRACE MINISTERSTVA
KULTURY ČR č. E 11000**